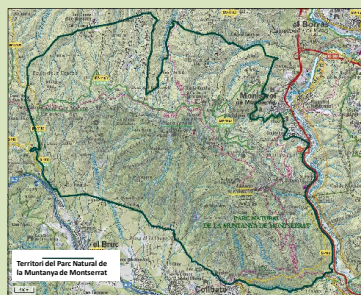

ANÀlisi I PROPOSTES D'EDUCACIÓ AMBIENTAL AL PARC NATURAL DE LA MUNTANYA DE MONTSERRAT

Berta Planes Rotchés

Parc Natural de la Muntanya de Montserrat	
Extensió	3.499 ha
Situació	Anoia, Bages i Baix Llobregat
Poblacions	Bruc, Marganell, Monistrol de Montserrat i Collbató.

Fig. 1: Mapa topogràfic amb el territori del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat marcat. Font: Elaboració pròpia.

INTRODUCCIÓ

L'educació ambiental té com a objectiu la formació de persones sensibilitzades i crítiques amb les problemàtiques ambientals existents. Un bon espai on desenvolupar activitats d'educació ambiental és als Espais Naturals Protegits (ENP) on, a part de mostrar els valors ecològics a preservar, també es poden mostrar les principals problemàtiques de conservació, les seves causes i les propostes de mitigació. Per aquest motiu els Parcs Naturals solen dur a terme activitats d'educació ambiental, ja que es considera un aspecte fonamental per garantir la conservació a llarg termini de les àrees naturals protegides.

El Parc Natural de la Muntanya de Montserrat (Fig. 1) presenta algunes peculiaritats respecte altres, sent-ne la més evident, la presència dels dos monestirs amb la gran influència de visitants i el seu patrimoni històric-cultural.

OBJECTIUS

- Descobrir quines són les principals preocupacions de conservació del patrimoni natural i geològic de la muntanya Montserrat.
- Fer una recerca i anàlisi de les propostes d'educació ambiental que existeixen a l'entorn de Montserrat.
- Proposar alguna activitat d'educació ambiental que es podrien dur a terme per tal de fer front a les preocupacions de conservació del patrimoni natural de Montserrat.

RESULTATS

1- Conservació del patrimoni natural i geològic de la muntanya Montserrat

Massificació antròpica

Afectació del patrimoni natural per:

- Pràctiques esportives com poden ser l'escalada, el parapent i el salt base. Són la causa principal que provoca l'abandonament dels níus d'aus rupícoles com *Hieraetus fasciatus* o *Bubo bubo*.

- El pas dels caminants i corredors pel sistema de canals provoca un augment de l'erosió del sòl tot compromentent les comunitats que hi habiten.

Recuperació d'hàbitats

Els grans incendis (1985 i el 1994) i l'abandonament de camps han provocat la desaparició de zones obertes i boscos madurs.

- La falta de zones obertes (antigament de conreu) comprometen la viabilitat de les poblacions d'espècies que s'hi alimenten (p.ex: *Hieraetus fasciatus*).

- Les masses boscoses es troben en un punt intermedi de la successió d'hàbitats i per tant amb grans càrregues de combustible representant un perill molt gran pels incendis.

2- Anàlisi de les iniciatives d'educació ambiental que existeixen entorn el Parc Natural

Patronat de la Muntanya de Montserrat

- Situació de plafons informatius sobre la geologia de la muntanya i la problemàtica de l'escalada per a la reproducció d'aus rapinyaires.
- Voluntariat: recuperació d'una ermita i arranjament de camins.

Altres entitats o empreses

- **Larsa Montserrat:** Rep la majoria d'alumnes a Montserrat. Les activitats que ofereix, però, són de caràcter naturalístic però no es troben encarades a conscienciar i estimular canvis d'actituds. Tampoc treballen a figura Parc Natural.

- **Cova de Salnitre:** També ofereixen activitats a l'entorn de Montserrat, totes elles amb la intenció de promoure el respecte pel medi ambient. Es treballa la figura de Parc Natural, les pressions antròpiques, els diferents hàbitats amb les seves espècies i les relacions de la muntanya amb els humans durant la història.

- **Ecoima:** Ofereix múltiples activitats d'educació ambiental a alumnes, un d'elles situada al Parc Natural de la Muntanya de Montserrat. A part del treball d'observació de la natura usual, es fa un bon treball relacionat amb la funció del Parc Natural, temes d'ecologia (incendis i successió), el respecte per la natura, etc.

- Limitació de recursos i personal.

- El voluntariat és una bona solució per aquells parcs naturals que compten amb pocs recursos, és una manera de treballar les problemàtiques, tot conscienciant a la ciutadania.

- Falta de connexió amb l'òrgan gestor del propi Parc Natural per tal de dissenyar activitats que integrin el treball de conservació que es fa.

- Algunes activitats que s'ofereixen no treballen d'acord amb els objectius de l'educació ambiental.

Manca d'una oferta clara d'activitats d'educació ambiental directament relacionades amb el Parc Natural i les seves principals preocupacions en conservació

3. Propostes d'activitat d'educació ambiental

3.1 Voluntariat

Aprofitant els interessos culturals, naturals i històrics que Montserrat desperta a la població, des del Patronat es podrien programar accions amb l'ajuda de voluntariat.

- Extracció de deixalles.
- Neteja de marques de recorreguts no oficials.
- Recuperació de patrimoni històric (ermites).
- Arranjament dels desperfectes dels aiguats (situació de gabions amb pedres per tal de fixar el terreny).
- Adequar els camins principals dels excursionistes i tancar els secundaris.

Cada acció suposaria una millora de l'espai natural, una presa de consciència de la població, un ressò i de retruc una estimació de l'espai natural.

3.2 Activitat de descoberta del Parc Natural de Montserrat

- Fer una descoberta de les diferents comunitats que es poden trobar a Montserrat.
- Entendre com es va formar la muntanya de Montserrat.
- Aprendre què és la figura de protecció de Parc Natural i quins són els seus objectius. Veure quina feina fa el Parc Natural de Montserrat.

Treball previ	Itinerari per Montserrat (Fig. 2)	Treball posterior
Amb l'objectiu de despertar l'interès de l'alumnat.	Amb l'objectiu de veure tot allò que es vol treballar.	Amb l'objectiu d'assentar els coneixements adquirits
Han de plantejar algunes hipòtesis per respondre les preguntes següents:	<ul style="list-style-type: none"> • Observació de la brolla, alzinar, comunitat dels canals i comunitat rupícola. • Activitat de identificació de les espècies més característiques i més significatives de cada comunitat. • Explicació de la formació de la muntanya amb ajuda de imatges. • Observació i explicació de les problemàtiques de conservació que presenta el Parc Natural. • Entre tots pensem solucions a les problemàtiques de gestió i es fa una explicació de les actuacions que proposa el Parc Natural.	<ul style="list-style-type: none"> • Recordar les característiques de cada comunitat i generar un esquema d'una possible cadena tròfica amb les espècies treballades. • Explicar la formació de Montserrat amb l'ajuda de imatges. • Elaboració d'un tríptic informatiu sobre la manera que han d'actuar les persones a Montserrat per tal de no posar en perill els valors naturals de Montserrat (Fig. 3).
<ul style="list-style-type: none"> • Com es va formar Montserrat? • Hi ha vegetació a Montserrat? I fauna? Com són? • Quines activitats humanes poden posar en perill els valors naturals de Montserrat?		

Fig. 2: Mapa topogràfic amb l'itinerari proposat per a la descoberta del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat a la zona de les Agulles, sector oest del massís. Font: Elaboració pròpia.

CONCLUSIONS

El Parc Natural de la Muntanya té dificultats a l'hora d'oferir activitats d'educació ambiental.

Les activitats de caire educatiu existents entorn la muntanya de Montserrat presenten algunes problemàtiques com:

- La falta de comunicació amb el Parc Natural i l'entitat per tal d'assegurar un treball ben fonamentat.
- A algunes activitats proposades els manca missatge per tal de treballar d'acord amb els objectius de l'educació ambiental.

L'educació ambiental que es desprèn del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat és molt diversa pel que fa a la qualitat de les activitats i es troba dispersa en diferents empreses i localitats. Aquestes característiques fan que quedi desdibuixada i que no arribi amb intensitat a la població malgrat la gran quantitat de visitants que rep el Parc Natural.

Fig. 3: Il·lustracions creades específicament per ser usades a la fase de "treball posterior" per tal d'elaborar el tríptic informatiu.

Il·lustradora: Clara Oliveres